

Noc na karlštejně

Jaroslav Vrchlický

Literárněhistorický kontext

J. Vrchlický

Vlastním jménem Emil Frída se narodil v lounech a byl jedním z nejvýznamnějších představitelů Lumírovců a Ruchovců. Na studiích na filozofické fakultě se seznámil s Winterem, Sládkem a Jráskem se kterými založil skupinu **Lumírovců**. Na univerzitě přednášel literaturu a byl jedním z prvních členů České akademie věd. Autor mnoha lyrických básní.

Zlomky epeje - cyklus epických nebo lyrickoepických básní.

Česká trilogie - historické drama z prostředí Přemyslovců

Lumírovci a Ruchovci

Tyto skupiny tvoří novou generaci spisovatelů po odcházejících májovcích.

Lumírovci

Lumírovci jsou skupina literárních autorů tvořící na konci 19. století. Tito autoři publikovali v časopise Lumír. Jejich snahou bylo **pozvednout českou literaturu na evropskou úroveň**.

J. V. Sládek - Poezie pro děti (Zlatý máj, Zvony a zvonky)

Julius Zeyer - Čechův příchod, Šárka

Děj

Hra dobře vystihuje atmosféru doby Karla IV., přesto se nezakládá na historické přednosti děje a postav. Postaveno na pobavení čtenářů.

Drama je rozděleno do tří dějství, v každém je několik vstupů.

První dějství

Chvilí před králem Karlem IV. přijíždí na hrad Štěpán, aby s ním vyjednal určité politické záležitosti. Následně odjíždí a setkává se s Petrem Bavorským, který nevěří, že na hradě není žádná žena a domnívá se, že aspoň jedna je tam ukryta. Uzavřou tedy spolu sázku.

Na hrad se dostává královna Alžběta, která je smutná protože dlouho neviděla svého muže přichází pro radu k Arnoštovi, ten trvá na zákonu, ale říká že z lásky jej může obejít. Ale nechá Alžbětu převléct za páže, aby mohla být králi nablízku. Na hrad se též dostává Alena, které její otec svolí ke svatbě s Peškem, pokud vydří noc na Karlštejně.

Pešek se chce vyhnout službě a potká arcibiskupa, kterému se jeho nemoc hodí, jelikož na stráž chce poslat královnu Alžbětu.

Druhé dějství

Přijíždí král

Císařovna hlídá královu komnatu místo peška, který simuluje nevolnost tak aby se mohl sejít se svou Alenou.

Když je král na bohoslužbě, tak Alžbětu žádá Petr, král cyperský o polibek (tuší, že je to žena). Alžběta však zlomila jeho meč čímž ji král odhalil. Vévoda Štěpán ohlašuje purkrabímu, že u ložnice drží stráž žena, myslí že je to Alena.

třetí dějství

Alena s peškem se ukrývají na strážnici, ty však odhalí vévodové Štěpán a Petr a chtějí je předvést králi. Tak se na nádvoří strhne šarvátka, kterou nakonec ukončí král. Král jim odpouští a naoko se objevuje královna a dělá, že zabloudila. Císař s ní odjíždí na hrad Karlík.

Postavy

KAREL IV.: rozumný, zadumaný, zamilovaný

- spravedlivý a schopný vládce, čestný, má smysl pro humor a pochopení pro lásku, upřímně miluje svoji ženu Alžbětu, dokáže se povznést nad prohřešky
ALŽBĚTA: překvapená, zamilovaná, šťastná
- milující žena ze všeho nejvíce toužící po společnosti svého chotě, je obdařena tak velkou silou, že je schopna zlomit meč
ARNOŠT: starostlivý, správce Karlštejna, arcibiskup

Pešek Hlavně – královský šenk, trošku zmatkař, toužící po dívce Aleně a rytířských ostruhách

Alena – miluje Peška, představuje mladou dívku, která je pro lásku schopná jakéhokoli činu, projevuje svou statečnost, odvahu i smysl pro humor.

Král Petr – anakreontský ideál, cokoliv za víno, ženy, zpěv

vévoda bavorský, Štěpán – ziskuchtivý velmož, ale dostatečně čestný, aby dokázal ustoupit i šlechetnějším cílům, než jsou peníze

Purkrabí - strýc Aleny, správce hradu